

V2001-114 13.12.2001

Henrik J. Askviks Sønner AS og Brunswick International Limited - dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1

Sammendrag:

Henrik J. Askviks Sønner AS og Brunswick International Limited søkte fornyet dispensasjon fra konkurranselovens forbud mot prissamarbeid. Selskapene tilbyr henholdsvis mindre fritidsbåter og påhengsmotorer. Sammen etablerte de selskapet Askeladden Marine AS, som tilbyr pakkeløsninger av selskapenes produkter til forhandlere. Konkurransetilsynet innvilget dispensasjon fordi samarbeidet har liten konkurransemessig betydning. Det ble lagt vekt på at partene i utgangspunktet opererer i ulike produktmarkeder og at fellesforetaket vil møte tilstrekkelig konkurranse i alle regioner i Norge. Samarbeidet kunne derfor ikke gi partene anledning til å utøve markedsrett.

Vi viser til Deres brev av 15. november 2001 hvor De på vegne av Henrik J. Askviks Sønner AS og Brunswick International Limited søker om fornyet dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1. Vi viser videre til vårt vedtak av 17. desember 1996 hvor partene ble innvilget dispensasjon fra konkurranselovens forbud mot prissamarbeid.

Bakgrunn

Henrik J. Askviks Sønner AS (heretter HJAS AS) er et mellomstort båtbyggeri i Hagavik utenfor Bergen. Selskapet produserer fritidsbåter i størrelsen opp til 7 meter under produktnavnet Askeladden. HJAS AS eies med 66 % av medlemmer i Askvik familien og med 34 % av Brunswick International Limited.

Brunswick International Limited (heretter BI Ltd.) er et amerikansk konsern som pro-duserer og markedsfører fritidsprodukter. Selskapet har eierinteresser i produsenter av båter og båtmotorer, bowling- og biljardprodukter. Datterselskapet Marine Power Europe Inc. distribuerer utenbordsmotorer av merkene Mercury og Mariner.

HJAS AS og BI Ltd har sammen etablert selskapet Askeladden Marine AS (heretter Askeladden). Askeladden markedsfører og selger pakkeløsninger av eierselskapenes båter og motorer til forhandlere i Skandinavia, Finland, Tyskland, Nederland og Sveits.

I dispensasjonssøknaden anfører De at HJAS AS og BI Ltd. i dag driver tilsvarende virksomhet gjennom selskapet Askeladden, og at partene vil fortsette samarbeidet i uendret form.

Konkurranseloven § 3-1

Konkurranseloven (krrl) § 3-1 forbyr to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å

påvirke konkurransen, å fastsette eller søke å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt.

Ifølge bestemmelsen er det et vilkår at samarbeidet utøves av to eller flere ervervsdrivende. I vårt vedtak av 17. desember 1996 drøfter tilsynet spørsmålet om Askeladden må anses som en selvstendig økonomisk enhet i konkurranselovens forstand. Vedtaket konkluderte med at organiseringen av Askeladden viste at selskapet manglet den selvstendighet som en egen økonomisk enhet har.

I Deres brev til tilsynet av 15. november 2001 går det ikke frem at Askeladden har endret organisasjon og struktur siden tilsynet fattet sitt vedtak om dispensasjon. Vi legger derfor til grunn for vår vurdering at selskapet har den samme organisasjon og struktur som i 1996.

Askeladden må etter konkurranseloven anses som et samarbeid mellom ervervsdrivende. Samarbeidet inkluderer fastsetting av priser, avanser og rabatter og er således i strid med forbudet i konkurranseloven § 3-1.

Konkurranseloven § 3-9 gir Konkurransetilsynet hjemmel til å innvilge dispensasjon fra lovens forbudsbestemmelser hvis minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Om vilkårene for å innvilge dispensasjonen er oppfylt må avgjøres etter en konkret vurdering av hvordan de aktuelle konkurransebegrensningene påvirker forholdene i det eller de berørte markeder. En slik vurdering forutsetter at det relevante marked er avgrenset.

Det relevante marked

Det relevante produktmarked inkluderer de varer og/eller tjenester kjøperen anser som substituerbare med hensyn til dekningen av et bestemt behov. Med substituerbarhet menes i hvilken grad ulike produktvarianter kan dekke det samme behovet hos etterspørrene. Substituerbarheten kan måles ved krysspriselasiteter som angir i hvilken grad en konsument for sin behovstilfredsstillelse vil gå over til å etterspørre andre produkter dersom prisen på et produkt øker. Dette vil særlig avhenge av produktets egenskaper, bruksområde og pris.

Fritidsbåter produseres i en rekke størrelser, utforminger, kvaliteter etc. Produkter som er relativt like med hensyn til disse egenskapene vil være nære substitutter. HJAS AS produserer fritidsbåter med størrelse opp til 7 meter. Tilsynet anser det på denne bakgrunn som tilstrekkelig å avgrense dette relevante marked til salg av mindre fritidsbåter.

Marine Power Europe Inc. distribuerer blant annet motorer for utenbords montering av merkene Mercury og Mariner. Motorene produseres i yteevne fra 3-4 heste-krefter til ca 300 hestekrefter. For en kunde vil det være sentralt å tilpasse motorstyrke til båtens størrelse, tyngde og konstruksjon for øvrig. Andre produsenter av motorer tilbyr i stor grad det samme produktspekteret og er for en kunde nære

substitutter. Det er derfor ikke nødvendig å avgrense dette relevante markedet nærmere enn til motorer for utenbords montering.

Det relevante geografiske marked omfatter det området hvor etterspørerne av varer og-/eller tjenester i det relevante produktmarked foretar sine innkjøp. Normalt er transportkostnader den faktoren som har størst betydning for avgrensingen av det relevante geografiske marked. Lave transportkostnader i forhold til produktprisen tilsier at det geografiske marked er relativt vidt.

Tilsynet legger til grunn at både kjøp av fritidsbåt og motor er en kostbar engangsinvestering for mange. Det er derfor sannsynlig at en potensiell kjøper foretar en mer omfattende undersøkelse av aktuelle produkter, deres priser og mulige forhandlere i et videre geografisk område. Tilsynet legger også til grunn at kostnadene forbundet med transport sett i forhold til produktenes priser vil kunne gjøre det økonomisk forsvarlig å frakte produktene utover et lokalt markedsområde. Dette indikerer at det relevante geografiske markedet er regionalt.

Som andre produsenter og importører leverer Askeladden Marine AS sine produkter til forhandlere i alle eller de fleste fylker i Norge. En kunde kan således søke substitutter hos forhandlere i alle eller de fleste regioner. Siden de fleste importører og produsenter av fritidsbåter tilbyr landsdekkende distribusjon vil i hovedsak etterspørere i alle lokale/regionale markeder står overfor det samme tilbudet. Det betyr at vi kan se på hele Norge som ett relevant geografisk marked. Tilsynet legger derfor til grunn at det relevante geografiske marked for fritidsbåter og utenbordsmotorer er nasjonalt.

Konkurransetilsynets vurdering av dispensasjonsgrunnlaget

Med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 bokstav c kan Konkurransetilsynet gi dispensasjon fra lovens forbudsbestemmelser dersom konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning.

I Deres dispensasjonssøknad av 15. november 2001 viser De til vårt vedtak av 17. desember 1996 hvor tilsynet konkluderte med at partene opererer i ulike produktmarkeder, og at selskapene således ikke er reelle konkurrenter. De anslår HJAS AS' markedsandel til ca [ ] %, (Unntatt offentlighet med hjemmel i offentlighetsloven § 5a, jf forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.) og BI Ltd.'s markedsandel ved salg av motorer til [ ] %. (Unntatt offentlighet med hjemmel i offentlighetsloven § 5a, jf forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.)

Årlig produseres det mer enn 3000 mindre fritidsbåter i Norge. I tillegg importeres det litt over 2000 mindre plastbåter med opplegg for utenbordsmotor. Det importeres rundt 850 større plastbåter (lengde over 5.5 meter) med opplegg for utenbordsmotor. HJAS AS omsatte sist sesong (Det vil si fra oktober 2000 til september 2001.) for 180 millioner NOK, som indikerer en produksjon på noe under tusen enheter. Siden det finnes en rekke produsenter og importører av fritidsbåter og motorer vil Askeladden møte konkurranse i alle regioner i Norge.

Ettersom HJAS AS og BI Ltd. opererer i ulike produktmarkeder legger tilsynet til grunn at de markedsandelene som er presentert ovenfor ikke gir selskapet mulighet til å utøve markedsrett, og samarbeidet vil derfor ha liten konkurransemessig betydning. På denne bakgrunn har Konkurransetilsynet kommet til at vilkårene for å innvilge dispensasjon etter konkurranseloven § 3-9

bokstav c er oppfylt.

Konkurransetilsynets vedtak

Med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 første ledd bokstav c fatter Konkurransetilsynet følgende vedtak:

Henrik J. Askviks Sønner AS og Brunswick International Limited innvilges dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 til prissamarbeid gjennom selskapet Askeladden Marine AS.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder frem til 1. januar 2007.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema «Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak».

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jf konkurranseloven § 3-9 tredje ledd. Dersom det er behov for dispensasjon utover det tidsrom som dispensasjonen er innvilget for bes De søke om forlengelse i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)